

Socialdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Yttrande över Börja med barnen! Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård (SOU 2021:78)

Sammanfattning

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ser positivt på strävan att stärka uppföljning och informationsdelning avseende barn och ungas hälso- och sjukvård och tillstyrker utredningens förslag i stort.

IVO avstyrker dock utredningens förslag om hur IVO bör granska barn- och ungdomshälsovården.

IVO redogör för sitt ställningstagande och sina synpunkter i övrigt i följande avsnitt.

1. Avseende att IVO bör granska barn- och ungdomshälsovårdens verksamhet (avsnitt 5.3.4)

IVO delar utredningens uppfattning om att tillsyn av barn- och ungdomsvården bidrar till att barn, oaktat bostadsort, vårdgivare eller skola ges möjligheter till jämlik vård.

IVO delar dock inte utredningens uppfattning att endast en särskild nationell tillsynsinsats med utgångspunkt från det nationella barn- och ungdomshälsovårdsprogrammet är det mest effektiva medlet att uppnå jämlik vård för barn och unga. IVO förordar därför att tillsyn av barn- och ungdomshälsovården även i fortsättningen ska vara riskbaserad och inriktas på de verksamheter som är mest angelägna att granska.

IVO vill även nämna att ett förslag om ökad fokus inom ett område även bör medfölja ett förslag om ökat anslag så det blir möjligt för myndigheten att genomföra uppdraget.

2. Avseende förslagen om en utredning om att följa barn och ungas hälsa i ett hälsoregister samt behandla uppgifter från ungdomsmottagningarna (avsnitt 5.1)

IVO delar utredningens bedömning om nyttan av att i ett hälsodataregister följa barn och ungas hälsa samt behandla uppgifter om barn och unga som fått hälso- och sjukvård vid ungdomsmottagningarna. IVO anser dock inte att nyttan i detta fall överstiger behovet av

skydd för den enskildes personliga integritet vad gäller hälso- och sjukvård som ges till unga vid ungdoms- och barnmorskemottagningar. IVO förordar därför att i dessa fall istället överväga uppföljning baserad på data som inte innehåller personuppgifter vilket i utredningen anges som en möjlig väg att gå i de fall det inte bedöms möjligt och lämpligt att behandla uppgifter.

3. Avseende bedömningen om att dela information inom och mellan vårdgivare (avsnitt 5.5)

IVO delar utredningens bedömning att informationsdelning inom och mellan vårdgivare behöver ske i högre grad. I remissvaret över delbetänkandet uppgav IVO att det finns brister avseende informationsöverföring, vilket exempelvis kan drabba familjer som flyttar ofta. Yttrandet gällde fast vårdkontakt och IVO påpekade då att en ”fast vårdkontakt hinner inte etableras förrän barnet har hunnit flytta igen så dessa barn faller då också mellan stolarna, något som skulle kunna förhindras av en tydlig informationsöverföring”.

4. Avseende förslag till bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation (avsnitt 5.6)

IVO har svårt att se hur förslaget ska kunna fungera i praktiken. Detta då den unge får bestämma mer över sin hälso- och sjukvård med hänsyn till ålder och mognad. Någon motsvarighet finns inte inom socialtjänsten. Så i takt med den unges ålder och mognad stiger så ska denne ge sitt samtycke till den sammanhållna sjukvårdsdokumentationen medans föräldrarnas samtycke fortfarande gäller för socialtjänstdokumentationen. För det fall föräldrar inte vill att dokumentationen ska vara sammanhållen men ändå lämnar sitt samtycke skulle de kunna utöva påtryckning på den unge att istället inte lämna sitt samtycke avseende hälso- och sjukvårdsdokumentationen. I det sammanhanget vill IVO lyfta fram att IVO sett att särskilt utsatta barn/unga som lever under risk för våld eller förtryck kan utsättas för sådana påtryckningar.

5. Avseende förslag om en utredning om utlämnande av uppgifter från hälso- och sjukvården till barn och vårdnadshavare (avsnitt 5.7)

IVO ser positivt på utredningens förslag om att tillsätta en utredning för att utreda om dagens lagstiftning är ändamålsenlig när det gäller utlämnande av uppgifter från hälso- och sjukvården till barn respektive vårdnadshavare. IVO delar visserligen utredningens uppfattning om att flertalet barn skulle gynnas av att deras vårdnadshavare har tillgång till relevant information om sina barn för att hantera deras vårdkontakter. IVO anser dock inte att detta överväger den risk för våld eller förtryck som särskilt utsatta barn skulle kunna riskera om särskilt känsliga uppgifter skulle komma till vårdnadshavares kännedom. Vårdnadshavare skulle i vissa fall kunna utöva påtryckningar på barnet/den unge för att få del av uppgifter mot barnets/den unges egen vilja. IVO förordar därför att särskilt känsliga

uppgifter som till exempel uppgifter från ungdoms- och barnmorskemottagningar undantas vid ett eventuellt införande av en sekretessbrytande bestämmelse.

6. Avseende förslag om ombuds tillgång till uppgifter (avsnitt 5.8)

Av samma skäl som angetts under punkten 5 ställer sig IVO tveksam till utredningens förslag att tillåta att vårdgivare, under vissa förutsättningar, får ge ombud elektronisk tillgång till patientuppgifter. Om sådana bestämmelser träder i kraft förordar IVO att ombudets tillgång till särskilt känsliga uppgifter som till exempel uppgifter från ungdoms- och barnmorskemottagningar undantas. IVO har i remiss över förslaget utredningen hänvisar till (dnr S202/04713) uppgett att IVO vid handläggning av ansökningar om journalförstöring uppmärksammat att patienter i en s.k. hederskontext uppgett att de upplever påtryckningar från anhöriga som vill kontrollera patientens patientjournal i fråga om exempelvis aborter.

Övrigt

I lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster finns det bland annat krav utifrån tillgänglighet. Det framgår inte av utredningen om och i så fall hur delbetänkandets förslag påverkas av bestämmelserna i den lagen.

Beslut i detta ärende har fattats av stf generaldirektören Anna Sundberg. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Peder Carlsson och Daniel Lilja samt t.f. chefsjuristen Anders Granberg deltagit. Inspektören Jessica Myhre har varit föredragande.

Beslutet har den 4 februari 2022 godkänts elektroniskt av Anna Sundberg och förts in i IVO:s ärendehanteringssystem.